- [2021] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 671

ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਣ ਅਗਰਵਾਲ

- v.
- ਕੇਰਲ ਰਾਜ
- (2009 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 834)

ਅਕਤੂਬਰ 06, 2021

- [ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ - ਐਸਐਸ 2 (ਐਫ), 27, 69 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ), ਯੂ / ਆਰ 3 () ਆਰ / ਡਬਲਯੂ ਆਰ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ

- ਨਿਯਮ - ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ
  - ਅਦਾਲਤ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਹੈ
  - ਉਤਪਾਦ – ਹਾਲਾਂਕਿ,, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨ ਗਿਆਨ ਸੀ; ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਪਾਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜੋ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ - ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਰਾਜ ਨੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ

- ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿ ,69 ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
  - ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉਲਟ ਬੋਝ - ਵਿਵਾਦਿਤ
  - ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਨਿਯਮ - ਆਰਆਰ3 (), 23 - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 378 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ - ਮੇਨਸ ਰੀਆ - ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰੀਆ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ

- ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
  - ਅਪਰਾਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ; ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ - ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 - ਧਾਰਾ 278 ਈ - ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ - ਐਸ.10 ਈ.

ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ - ਧਾਰਾ 69 - ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ - ਜਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ

- ਨਿਯਮ, ਇਸ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਨਿਯਮ 3 (3) ਅਜਿਹਾ ਪਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 16] [683--]

- 1.2 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- (ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ) ਸਰਕਾਰ। ਹੁਣ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਖੰਡਨ ਯੋਗ ਹੈ
    - ਇੱਕ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ, ਜੋ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਅਰਥਾਤ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਾਰਸ 20, 21] [688--; 689-]

- ਨੂਰ ਆਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2008) 16 ਐਸਸੀਸੀ 417; ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2011) 1 ਐਸਸੀਸੀ 653; ਗੰਗਾਧਰ
    - @ ਗੰਗਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 05.08.2020 ਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 504/2020 ਵਿੱਚ - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

- 1.3 ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) - ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਚੇਤੰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ "ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ" ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਧਾਰਾ ੬੯ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਚੇਤੰਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ
    - ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਕਿ ਇਹ "ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਵੇ

- ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਦੇ ਉਲਟ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਐਕਟ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
- ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ
- ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ
  ਇਹ ਹਰ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਅਪਰਾਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ; ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ,
- ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,
- ਜਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ।
- (ਪਾਰਸ 23-25] [689--; 690--; 692--]

- ਨਾਥੂਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 43;
- ਉਮਾਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2001) 9 ਐਸਸੀਸੀ 642
- : [2001] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 646; ਰਘੂਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ
  - ਐਮ.ਪੀ. 1967 ਜੇਐਲਜੇ 234 (ਐਸਸੀ) - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.
  - 1.4 ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਫਰਮ ਦੇ ਲੇਬਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਾਇਸੈਂਸ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ.
  - ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਤੁਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ; ਇਹ
  - ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ
  - ਸਰਕਾਰ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਲ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (45 ਚਲਾਨ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ 104 ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ
  - ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਨੁਮਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੱਬੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ,

- ਫਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ, ਆਦਿ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ, ਜਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਤੇਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਸਨ। ਰਾਜ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
- ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਸੀ
    - ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। [ਪਾਰਸ 26, 27][692--; 693-, -]
        - 1.5 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ
- ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
    - ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ- ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਮਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਪਾਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ,
- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਛਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ (ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ) ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ,
- ਸੁਜ਼ਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ
    - ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ. ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 69 ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉਲਟ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਨੂੰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਮੂਲ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ
    - ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬੂਤ ਸੀ

- ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ, ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ. ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 28-30] [693--; 694--]
    - ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1996) 10 ਐਸਸੀਸੀ 397: [1996] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 130 - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।
    - ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ ਵੀ.ਪੀ.ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ 1993
    - (3) ਐਸਸੀਸੀ 627; ਸਟੈਂਡਰਡ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ ਬਨਾਮ ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ (2018) 16 ਐਸਸੀਸੀ 180:[2018] 3 ਐਸਸੀਆਰ 532

- 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ.
    - ਘੁਰੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2008) 10 ਐਸਸੀਸੀ
    - 450 : [2008] 11 ਐਸਸੀਆਰ 499 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

- <u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[2008] 11 SCR 499	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 6
[1996] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 130	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 7
[2018] 3 SCR 532	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 7
[2001] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 646	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 24

- ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 834
- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19.12.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ
- 2001 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 556 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ।
    - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਜੀਵ ਕੇ ਗਰਗ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਗਰਗ, ਟੀਐਲ ਗਰਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.
    - ਸੀ.ਕੇ. ਸਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ.
    - ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
    - ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.

- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੇਰਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ (3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ) ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ")।
- ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਫਰਮ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 4 ਜਨਵਰੀ 1994 ਨੂੰ,

---

- [1] ਮਿਤੀ 19-12-2008, ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਨੰਬਰ 556/2001 ਵਿੱਚ

- ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਰੀਪੁਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ 460 ਕਿਲੋ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਭਰੇ 37 ਡੱਬੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- 73.6 ਕਿਲੋ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਵਾਜਾਈ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ
- ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਅਤੇ ਨਿਰਮਿਤ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ, ਜੋ ਫਿਰ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ। ਕੇਰਲ ਦੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

- 3. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੰਦਨ ਤੇਲ ਇਹ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਚੰਦਨ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
- ਤੇਲ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਥਮਰਾਸਰੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ") ਨੇ ਫੈਸਲਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।
  - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਤਹਿਤ 2000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 3 () ਤਹਿਤ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟੋ
- ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ)
  - "ਨਿਯਮ")।

- 4. ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਝੀਕੋਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ") ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ
- ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ
  - ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ, ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ।

- 5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜੋ

- [2] ਮਿਤੀ 19.08.1997
- [3] ਮਿਤੀ 20.11.2000

- ਇਸ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਰੱਖਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਸੁਵਾਲ, ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦਾ ਲੇਖਾ
- ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੱਚੇ ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ('ਲਾਲ ਤੇਲ' ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ) ਦੀ ਖਰੀਦ ਬਾਰੇ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ
- ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
- ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।
- ਕੇਸ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੱਚੇ ਸਾਮਾਨ ਬਾਰੇ. ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ
- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 5430 ਕਿਲੋ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5600 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਕੱਚੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 200 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਚੰਦਨ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੋ।

- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘੁਰੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ[4] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ
  - ਕਾਰਨ[ਸੋਧੋ] ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਫ
  - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ,
  ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਹੋਵੇ "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ". ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਸੀ

- [4] (2008) 10 450

- ਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) (ਆਈ)[5] ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਨ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ "ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ" ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ.ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਸੈਂਸੀਅਲ ਆਇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ[7] ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ
- ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ.

- ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲਾਲ ਤੇਲ ਤੋਂ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

- ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨਿਯਮ, 1944 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ।
    - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਂਭਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੈ
- ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤਿਆਰ ਉਤਪਾਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਚੰਦਨ ਜਾਂ ਚੰਦਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਲਾਲ ਤੇਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ
    - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਕੋਰਸ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ
    - ਕਈ ਸਾਲ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ
    - ਦੇਸ਼ ਨੂੰ। ਜੇ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬਰਾਮਦ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

- ਵਿਦੁਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ। ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ

- [5] ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਐਫ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
- (ਚ) "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ- () ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚਾਹੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ:- ਲੱਕੜ, ਚਾਰਕੋਲ, ਲੱਕੜ-ਤੇਲ, ਗੂੰਦ, ਰਾਲ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਰਨਿਸ਼ ਦੀ ਛਾਲ ਦਾ ਲੱਖ, ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜ ਅਤੇ
G ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਰੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ; ਅਤੇ () ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ, (ਓ) ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਫਲ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਪਜ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; (ਅ) ਪੌਦੇ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ (ਘਾਹ, ਲਿੰਗਾਂ, ਨੱਕ ਅਤੇ ਕਾਈ ਸਮੇਤ) ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦ; ਅਤੇ () ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਕੋਕੂਨ, ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਮੋਮ; (ਡੀ) ਪੀਟ, ਸਤਹ ਮਿੱਟੀ, ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਚੂਨਾ ਪੱਥਰ, ਲੇਟਰਾਈਟ, ਖਣਿਜ ਤੇਲ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਜਾਂ ਖੱਡਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਸਮੇਤ);
- [6] (1996) 10 ਐਸਸੀਸੀ 397
- [7] (2018) 16 180

- ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ ੬੯ ਸਿਰਫ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ ਏ 27 ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਏ ਗਏ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ ੬੯ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ
- ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਤੇਲ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਬੀ ਝੂਠੇ ਸਨ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
- ਅਦਾਲਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

- ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਾਰਾ 27 ਸਿਰਫ ਉਥੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ ਪਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਫਰਮ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ
  - ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ
  - ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ਼ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡ੍ਰੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
  - ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
  - ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ। ਇਸੇ ਤੁਰ੍ਹਾਂ, ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੰਗਲ ਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
  - ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ।

- ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 69 ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ 'ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ
  - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਫਰਮ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਵੈਧ ਐਲ -4 ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ
  - ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਕੇਰਲ ਜੁਨਰਲ ਸੇਲ੍ਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1963 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜੀ ਫਰਮ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ
  - ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਮ ਕੋਲ ਚੰਦਨ ਤੋਂ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਰਮ ਇਸ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ
  - ਇਸ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸੌਂਦਾ ਕਰਨਾ। ਦੁਆਰਾ

- ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਰੱਖਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

- 12. ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ ਵੀ.ਪੀ.ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ[8] ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਸੈਂਸੀਅਲ ਆਇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਸੁਪਰਾ), ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ
    - ਕਿ "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ,
- ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਜਾਇਜ਼ ਸਰੋਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

    - 13. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਵਜੋਂ ਲਾਲ ਤੇਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
- ਚੰਦਨ ਤੋਂ), ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ. ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ
    - ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਕਾਫੀ ਸਨ. ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ
- ਰਾਜ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੰਦਨ
    - ਤੇਲ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ 73.6 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 69 ਅਤੇ
- ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਇਹ ਬੋਝ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ
    - ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬੋਝ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਾਲ ਤੇਲ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਪਾਰੀ, ਜਾਂ

- [8] 1993 (3) 627

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ

ਜ

ਵਾਬ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਚਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਨਾਕਾਫੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀਤਾ

- ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰੋ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ
- ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ
- ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਾਂ ਸਰੋਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

- ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਘੁਰੇ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਲਟ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,
    - ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀ
    - ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
        - ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ

- ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) "ਜੰਗਲ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
        - "2. ....(ਚ) "ਜੰਗਲ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:
    - ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚਾਹੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ, ਭਾਵ-
        - ਲੱਕੜ, ਚਾਰਕੋਲ, ਲੱਕੜ-ਤੇਲ, ਗੂੰਦ, ਰਾਲ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਰਨਿਸ਼,
        - ਛਾਲ, ਲੱਖ, ਰੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ; ਅਤੇ
    - ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਦੋਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ-
        - ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਫਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ
        - ਜਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ.
        - ਪੌਦੇ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਹ, ਲਿੰਗਾਂ, ਨੱਕ ਅਤੇ ਕਾਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ;
        - ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਕੋਕੂਨ, ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਮੋਮ, ਅਤੇ
        - ਪੀਟ, ਸਤਹ ਮਿੱਟੀ, ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਚੂਨਾ-ਪੱਥਰ, ਲੈਟਰਾਈਟ ਸਮੇਤ), ਖਣਿਜ ਤੇਲ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਜਾਂ ਖੱਡਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦ।"
        - ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

- (27. (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ-
- ਕੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ;
- ਜਾਂ
- ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
- ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਜੰਗਲ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਜੰਗਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ; ਜਾਂ
- ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ
- ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਢੀ ਗਈ ਉਤਪਾਦ; ਜਾਂ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਜੰਗਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ; ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ
- ਇੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ-
  - ਖੇਤੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਤੋੜਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈੱਡ ਜਾਂ ਹੋਰ ਢਾਂਚਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ; ਜਾਂ
  - ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਧ, ਖੱਡ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ,
- ਵਾੜ ਹੈਜ ਜਾਂ ਰੇਲਿੰਗ; ਜਾਂ
  - ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁੱਖ ਜਾਂ ਗਿਰਦ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਲੋਪਾਂ, ਨਲੀਆਂ, ਉਖੜਨ ਨੂੰ ਸੜਨਾ, ਆਰਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ, ਡਿੱਗੇ ਜਾਂ ਕੱਟੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ, ਜਾਂ ਛਾਲ ਜਾਂ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪੱਟੀਆਂ ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ;
- (v) ਪਸ਼ੂਆਂ ਜਾਂ ਪਰਮਿਟਾਂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਚਰਾਗਾਹ ਦੇਣਾ; ਜਾਂ
- ਖੱਡਾਂ ਪੱਥਰ, ਚੂਨਾ ਜਾਂ ਚਾਰਕੋਲ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਜਾਂ
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁੱਖ ਦੀ ਕਟਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ,
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਨੱਕ ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਖਿੱਚਣਾ,
- ਉਸ ਟੀਮ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
- ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

- ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ********** **********
- ਸੈਕਸ਼ਨ 69 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:
- "69. ਕਦੋਂ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ
- ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜੰਗਲ ਉਪਜ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ
- ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
- ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

- ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਲੱਕੜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਸ ਇਸ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮ 3 (3) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

- ਅਜਿਹਾ ਪਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 23, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
  - ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ ਵੀ.ਪੀ.ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ (ਸੁਪਰਾ) ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਭਾਵ
  ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ" ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ "ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇਲ" ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ)
  - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਦਨ, ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਲੱਕੜ, ਜੜ੍ਹਾਂ, ਆਦਿ) ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
  - ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:
    - "6. ... ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ, ਅਗਰ-ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇਲ, ਦੇਵਦਾਰ ਦਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਪਾਈਨ ਤੇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
    - ਓਲੀਓ-ਰਾਲ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇਲ ਤੋਂ ਜੋ, ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
    - ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
    - ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਲੱਕੜ ਤੋਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੰਦਨ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਕੇ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੱਕੜ ਵੀ ਹਨ। ਐਕਟ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ
    - ਜੰਗਲ ਦੀ ਦੌਲਤ ਜੋ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਹੈ

- ਵਾਤਾਵਰਣ[ਸੋਧੋ] ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਕ੍ਰੇਜ਼
    - ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਨੂੰਨ ਬਾਰੇ, ਪੰਨਾ 64 'ਤੇ 7 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ
    - "ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
    - ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮਝ. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
    - ਪੰਨਾ 214 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ
- ਅਰਥ। ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ
    - ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਾਧਾਰਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
- ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.... ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
    - ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਵੇ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ. ਪੰਨਾ 216 ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਯਮ
- ਧਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
    - ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲਈ ਬਦਲਣਾ, ਜਾਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।
    - ********** **********
    - 8. ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇਲ ਵਜੋਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ

- ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਏ ਵਿੱਚ
- ਸੰਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਤੇਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਰੂਸਾਇਣਕ ਜਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਦਨ (ਸੈਂਟਾਲਮ ਐਲਬਮ) ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਇਸਦਾ
- ਚੰਦਨ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
- ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ। ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ
- ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ

  ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣਾ ਪਏਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀਮਤ ਅਰਥ
- ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗੀ
- ਅਰਥ[ਸੋਧੋ] ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ
- ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇਲ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਲਾਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ ਡਿਪਟੇਰੋਕਾਰਪਸ ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੇਲ ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
- ਜੱਜ। ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ ਚੰਦਨ ਦੀ ਦੌਲਤ, ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਜੰਗਲ ਦੀ ਦੌਲਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਚਿਪਸ ਜਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ। ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ
- ਕਰਨਾਟਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਬਦੈਂਸੀ ਕੈਂਟੇਲਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਹਾਇਕ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
- ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਉਚਿਤ ਅਰਥ ਦੇਣਾ। ਮਾਹਰ ਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਆਦਿਤਿਆ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [(1988) 4 ਐਸਸੀਸੀ 315] ਨੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਸੈਂਟਰਲ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਧੂਰੀ ਗਾਈਡ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਮਕ ਐਕਟ। ਕਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਲਾਲ ਵੀ. ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ [1990 ਸੁਪ ਐਸਸੀਸੀ 742] ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸਹਾਏ,
- ਜੇ. ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਖੰਡ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਚਾਹੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਐਕਟ, 1961 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

- ਖੰਡਸਰੀ ਖੰਡ ਕੋਈ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਚਾਹੇ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ
    - ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜੋ ਹੈ
- ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
    - ਮਿੱਲਾਂ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੰਡਸਰੀ ਖੰਡ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਹੈ।

- ਦੂਜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਸਟੈਂਡਰਡ ਐਸੈਂਸੀਅਲ ਆਇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 61 ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਕੇਰਲ ਜੰਗਲਾਤ ਐਕਟ।[9] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ, <u>ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ</u>, ਇਸ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਾਰਾ 61ਏ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ:
    - "21. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੱਕੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
- ਚਾਰਕੋਲ, ਬਾਲਣ ਦੀ ਲੱਕੜ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਦਾ ਤੇਲ, ਗੂੰਦ, ਰਾਲ, ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਰਨਿਸ਼ ਦੀ ਛਾਲ, ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
    - ਧਾਰਾ 61-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਜਾਂ ਹਾਥੀ ਦੰਦ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਲੱਕੜ, ਚਾਰਕੋਲ, ਬਾਲਣ ਦੀ ਲੱਕੜ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਦੰਦ" ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 61-ਏ ਤਹਿਤ ਹਥਿਆਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ
- _

    - [9] ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਭਾਵ ਧਾਰਾ 61ਏ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ 1975 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ, ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 61ਏ ਦਾ ਸਮੱਗਰੀ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: "61ਏ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (1) ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
        - ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੱਕੜ, ਚਾਰਕੋਲ, ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੰਗਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਸਮੇਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰੱਸੀਆਂ, ਚੇਨਾਂ, ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ, ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਸਹਾਇਕ ਜੰਗਲਾਤ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
        - (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)।

- ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜੰਗਲ ਉਪਜ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਐਫ) ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਪਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61-ਏ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਦਿਓ।
- 22. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਸਿਰਫ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ
- ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ
- ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

  - (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

- ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੱਢਣਾ "ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰਕੋਲ, ਮਹੂਆ ਦੇ ਫੁੱਲ, ਜਾਂ ਖਣਿਜ ਅਤੇ, ਲੇਖ "ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
  - ਕਿਰਤ" ਜੋ, ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ
  - ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ":
    - "7. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਜੰਗਲ-ਉਤਪਾਦਨ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ
    - ਸਾਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜੋ ਹੈ
    - ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ; ਪਰ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕੈਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ; ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਣਤਰ ਨਹੀਂ ਬੁਨ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ
    - ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰੇ
    - ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ।
    - 8. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਤਸਾਂਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਂਸ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ, ਜੇ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦ ਹੈ,
    - ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਿਰਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ. ਇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇਗਾ
    - ਜਾਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ

- ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਿਰਦਾਰ. ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਟ੍ਰੌਡਜ਼ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ "ਉਤਪਾਦ" ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ.
    - ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਂਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਵਪਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
    - ਉਤਪਾਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (4) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਜੰਗਲ-ਉਤਪਾਦ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸ ਬਾਂਸ ਦੀ ਚਟਾਈ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਬਾਂਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਉਤਪਾਦ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਦੁਨੀਆ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ।
    - ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਰੇਂਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀਪੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ", "ਲੱਕੜ" ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
- ਅਤੇ "ਰੁੱਖ" ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਿਹਨਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ . ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ
    - ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਦਨ, ਰੋਜ਼ਵੁੱਡ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੁਰਲੱਭ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦ - ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ
- ਐਕਟ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਰੇਸ਼ ਲੋਹੀਆ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
    - ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ.
- 21. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜੰਗਲਾਤ ਉਪਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ (ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ) ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਖੰਡਨ ਯੋਗ ਹੈ; ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੋਝ
    - ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।[10] ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
    - ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਮਾਨ, ਹੋਣਾ ਸੀ

- [10] ਨੂਰ ਆਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2008) 16 ਐਸਸੀਸੀ 417; ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
- (2011) 1 ਐਸਸੀਸੀ 653 ਅਤੇ ਰੰਗਾਧਰ @ ਰੰਗਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਫੈਸਲਾ
- ਐਚ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 2020 ਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 504/2020 ਵਿੱਚ।

- ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ ਇ ਹ ਰਾਏ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਅਰਥਾਤ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.

- ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਜ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਦੋਹਰਾ ਸੀ: ਇਕ ਇਹ ਕਿ
  - ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ
  - ਉਹ ਰਜਿਸਟਰ ਜੋ ਉਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੱਚੇ ਮਾਲ, ਭਾਵ ਲਾਲ ਤੇਲ ਤੋਂ ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਲਗਭਗ 45 ਚਲਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ
  - ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਸੀ
  - 104 ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਲ ਤੇਲ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ. ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਫਲਾਇੰਗ ਸਕੁਐਡ ਅਫਸਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਕਰਾਸ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
  - ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਮ ਦੇ ਲੇਬਲ ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ੜੀ ਸਾਮਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ
  - ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲ, ਭਾਵ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਡੱਬੇ "ਇਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲ ਤੇਲ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,
  - ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। -4
  - ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੇਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਧੂਰੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ
  - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ -4 ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ
  - ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ (ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ) ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਚੰਦਨ ਤੋਂ 4¼ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

- ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੰਦਨ ਦਾ ਤੇਲ ਜੰਗਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਹੈ।
  - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) - ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਚੇਤੰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ "ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਜੰਗਲ ਉਪਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ"
  - ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਮਾਨ

- ਧਾਰਾ 69 ਕਿਸੇ ਚੇਤੰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਵ ਕਿ ਇਹ "ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

- ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, 11, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
    - ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ
- ਮਾਹਵਾਰੀ ਰੀਆ ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ
    - ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ; ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.[12] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇਥੂਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [13] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

- "ਮਾਹਵਾਰੀ ਰੀਆ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ

    - [11] ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961:

    - ਧਾਰਾ 278 ਈ। (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ
- ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
    - ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ। ਵਿਆਖਿਆ - ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, 'ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ' ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਇਰਾਦਾ, ਮਨੋਰਥ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ.
    - (2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ।
    - ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10ਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
    - "10ਈ. ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।
- ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਬਚਾਅ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ" ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ, ਮਨੋਰਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,
    - ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ।
- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ.
    - [12] ਸ਼ੇਰਾਸ ਬਨਾਮ ਡੀ ਰਟਜ਼ਨ (1895) 1 ਕਿਊਬੀ 918; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੇਅਰ ਹੰਸ ਜਾਰਜ
    - 1965 (1) ਐਸਸੀਆਰ 123.
- [13] ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 43

- ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
  ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ. ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਸਤੂ
- ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ
- ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਮਨ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
- ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰੀਆ
- ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ. ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਹੋਵੇਗੀ
- ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ।

- ਉਮਾਸ਼ੰਕਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ[14] ਨੇ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਆ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ:

- "7. ਧਾਰਾ 489-ਏ ਤੋਂ 489-ਈ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਜਾਂ ਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ।
- ਬੈਂਕ ਨੋਟਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ, ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਨ
- ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਆਦਤ, ਅਜੇ ਵੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ
- ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ
- ਦੇਸ਼। ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਣਜਾਣ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹਨ।

- 8. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 489-ਬੀ ਅਤੇ 489-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ
  "ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਨਕਲੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ". ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ, ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ,
- ਧਾਰਾ 489-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 489-ਸੀ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

- [14] (2001) 9 642

- ਰਘੁਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨਾਥ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ[15] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜਾਣੋ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:
    - "ਧਾਰਾ 368 "ਗਿਆਨ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਜੋ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
- ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ, ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੁਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਰਨਾ..." ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਾਰ ਗਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਜਾਣਨਾ" ਜਾਂ "ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
    - ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੇਨਸ ਰੀਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
- ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਈ ਵਾਰ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 212, 411 ਦੇਖੋ,
    - ਆਦਿ), ਸ਼ਬਦ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਸ਼ਬਦ "ਜਾਣਨਾ" ਜਾਂ "ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ" ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਨ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ" ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੈ
- ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਸਬੂਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ. ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ
    - ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਧਾਰਾ ੩੬੯ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
- ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ
    - ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।
- ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ।
- ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ
    - ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਫਰਮ ਦੇ ਲੇਬਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਆਵਾਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
- ਲਾਇਸੈਂਸ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
    - ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ

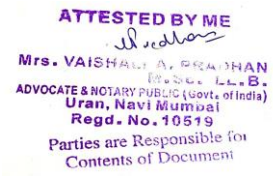
- [15] 1967 ਜੇਐਲਜੇ 234 (ਐਸਸੀ)

- 69 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਏ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ।

- ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ 'ਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਐਲ -4 ਸੈਂਟਰਲ ਵਜੋਂ
  - ਆਬਕਾਰੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਾਰਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਗਲਤ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਸਨ।
  - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਕਸੀਜ਼ੇਬਲ ਉਤਪਾਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਿੰਗ ਜਾਂ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
  - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਰੋ, ਆਦਿ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ (ਫਾਰਮ ਸੀ ਵਿੱਚ)।
  - 45 ਚਲਾਨ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ) ਮਾਲ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ 104 ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ. ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 27 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ
  - ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੱਬੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਰਮਨੀ, ਫਰਾਂਸ, ਸਪੇਨ ਆਦਿ ਵਿੱਚ. ਰਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਚਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ,
  - ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਸੀਦਾਂ, ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤ
  - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸੀ
  - ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਤੇਲ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ
  - ਸੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

- ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੰਗਲਾਤ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਤਲਬ ਹੈ
  - ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਜੀ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨ ਗਿਆਨ ਸੀ , ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਪਾਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ
  - ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਤਰਕ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਛਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ (ਜੋ)

- ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ) ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
- 29. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੁਰੇ ਲਾਲ (ਸੁਪਰਾਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ,
- ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ
    - ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ।[16] ਪਰ, ਤੱਥ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 69 ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉਲਟ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ
- ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਧਾਰਾ 27 (1)
    - (ਡੀ) ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਤਪਤੀ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਚੇਤੰਨ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ,
    - ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ, ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ.
        - 30. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.
    - ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
- ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

-
    - [16] ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:
    - "378. ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ।
- ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (3) ਅਤੇ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।